

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

ÚPRAVA A ZPŮSOB ODMĚŇOVÁNÍ VÝKONU VÍCE VOLENÝCH FUNKCÍ

Mgr. Štěpán Pecháček, Ph.D.

leden 2012

Srovnávací studie č. 1.230

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah:

Metodická poznámka a základní zjištění.....	2
Obecně k teorii neslučitelnosti (inkompatibilita).....	3
Situace v České republice.....	4
Brazílie.....	6
Chorvatsko.....	6
Německo.....	7
Polsko.....	8
Rakousko.....	8
Slovensko.....	9
Spojené království.....	9

Metodická poznámka a základní zjištění

Pro určení skutečnosti, zda je ve vybraných zemích možný souběh pobírání odměny za výkon více volených funkcí, je třeba předně stanovit pravidla pro slučitelnost výkonu mandátu člena parlamentu s dalšími funkcemi vzniklými volbou. V případě, že je vyloučen souběžný výkon mandátu člena parlamentu s jinou volenou funkcí, není možné ani souběžné pobírání odměny za výkon mandátu. V případě, že není souběžný výkon mandátu zakázán, je třeba sledovat další omezení, která mohou nastat. Jde především o výkon funkcí „odvozených“ od výkonu dalšího mandátu. Jde zejména o členství v orgánech analogických našim obecním, městským a krajským radám a o výkon funkcí na úrovni našich starostů, primátorů a hejtmanů. Teprve po zjištění těchto okolností je možné dohledávat podmínky pro vyplácení odměn za souběžně vykonávaný mandát.

Zákonné normy, které mohou obsahovat úpravu neslučitelnosti výkonu mandátu, resp. omezení pro výplatu odměny za výkon mandátu, se v jednotlivých zemích liší. Z tohoto důvodu vychází tato komparace v jednotlivých zemích zejména z ústavních norem, jednacích řádů komor, zákonů o parlamentu (v zemích, kde tato úprava existuje), zákonů o platu člena parlamentu (v zemích, kde tato úprava existuje) a zákonů o regionální či místní samosprávě.

Na základě uvedeného postupu bylo zjištěno, že pouze Rakousko omezuje výplatu odměn za výkon více volených funkcí, ovšem tato úprava se nevztahuje na federální úroveň, ale je použitelná pouze na zemské úrovni. Další omezení výplaty za výkon mandátu lze nalézt ve Spojeném království, kde parlamenty Skotska, Walesu a Severního Irska mají možnost omezit odměnu za výkon mandátu poslanci, který je současně členem Dolní komory britského parlamentu. Jiné omezení výplaty odměny za výkon mandátu ve Spojeném království není.

Další omezení jsou již založena na omezení souběžného výkonu více volených funkcí. Příkladem může být Chorvatsko, kde není možné souběžně s výkonem mandátu poslance parlamentu vykonávat konkrétní volené funkce na místní a regionální úrovni, nebo některé spolkové země v Německu. Extrémním případem je Brazílie, která nejenom že neumožňuje souběžný výkon více volených funkcí, ale využívá model ineligibility, což znamená, že osoba nesmí na volenou funkci kandidovat, pokud vykonává jinou volenou funkci. Oproti tomu Polsko, obdobně jako Česká republika, nijak neomezuje nejenom výkon více volených funkcí, ale ani pobírání odměny za jejich výkon.

Důležitou okolností, která musí být brána v úvahu, je skutečnost, že peníze vyplácené za výkon volené funkce jsou obecně chápány jako odměna za výkon funkce. Pouze v některých případech je tato odměna vyplácena ve formě platu. Je tomu v případech, že se jedná o výkon tzv. uvolněné funkce.

Obecně k teorii neslučitelnosti (inkompatibilita)

Neslučitelnost výkonu mandátu člena parlamentu lze definovat jako mechanismus, který brání poslancům věnovat se výkonu jiného zaměstnání či veřejné funkce, než je jejich zastupitelský mandát, který jim byl svěřen na základě voleb. Teorie inkompatibility vychází z předpokladu, že poslanci se nemají dostávat do střetu zájmu při výkonu mandátu, a to jak z důvodu výkonu exekutivní funkce, tak z důvodů motivovaných soukromými zájmy.

Z typologického hlediska lze inkompatibilitu rozdělit do čtyř základních kategorií:

- neslučitelnost s výkonem nevoleného veřejného úřadu,
- neslučitelnost s výkonem vládní funkce,
- neslučitelnost s výkonem funkce v rámci soudní moci,
- neslučitelnost s výkonem jiné volené funkce.

Poslední kategorii tvoří případy neslučitelnosti s jinými volenými funkcemi. V dvoukomorových parlamentech platí pravidlo, že nesmí docházet k souběžnému výkonu funkcí v rámci obou komor parlamentu. Důvodem je zejména specifický podíl jednotlivých komor na legislativním procesu. *„Dále se to týká neslučitelnosti mandátu na celostátní parlamentní rovině se zastupitelskými pozicemi na nižších úrovních (regiony, kraje apod.). V Belgii, Itálii a Španělsku nesmí poslanci národního parlamentu zároveň vykonávat funkce v regionálních legislativních orgánech. V Belgii a Kanadě navíc poslanci nesmí zastávat mandáty ani na komunální úrovni. Dále ve všech členských státech Evropské unie dochází k neslučitelnosti s mandátem poslance Evropského parlamentu.“¹*

Neslučitelnost výkonu mandátu člena parlamentu s výkonem volené funkce na regionální či místní úrovni v Belgii, Itálii a Španělsku je dána přímo ústavou. Čl. 119 belgické ústavy stanoví, že mandát člena Rady komunit a Rady regionů je neslučitelný s mandátem člena Poslanecké sněmovny a s mandátem senátora. Čl. 162 belgické ústavy potom vymezuje podmínku, že při vytváření provinčních a komunálních institucí musí být zabráněno zásahům federální zákonodárné moci. Čl. 122 italské ústavy stanoví, že nikdo nesmí být současně členem oblastní rady nebo oblastního výboru některé oblasti a některé z komor parlamentu. Obdobné ustanovení obsahuje čl. 67 španělské ústavy. V této souvislosti je třeba poznamenat, že v případě Belgie, Itálie a Španělska mají regionální samosprávy výrazné pravomoci a mohou vydávat normy se silou zákona. Důvodem neslučitelnosti mandátu v těchto případech je snaha zabránit případnému střetu zájmů při rozhodování na celostátní a regionální úrovni. Zákaz souběžného výkonu mandátu tak má obdobný účel jako zákaz souběžného výkonu mandátů v komorách parlamentu.

Ve Francii platí, že nikdo nesmí vykonávat souběžně více jak dvě volené funkce. Kombinovat přitom lze mandát člena národního parlamentu, mandát člena regionálního parlamentu, člena parlamentu departamentu, starosty města nad 20 000 obyvatel, zástupce starosty města s více než 100 000 obyvatel, člena zastupitelstva Paříže².

U posuzování možného souběhu finanční odměny za výkon více funkcí obsazovaných formou volby je v první řadě třeba konstatovat, že finanční odměna za výkon některých volených funkcí (zejména na úrovni komunálních a regionálních zastupitelstev) je spíše symbolická a nejedná se plat. Odměna ve formě platu je určena pouze pro užší okruh osob, které jsou tzv. uvolněné pro výkon voleného úřadu.

Pokud jde o odměnu za výkon funkce člena parlamentu, je třeba uvést ještě jednu souvislost, totiž možnost snížit tuto odměnu v případě, že člen parlamentu řádně nevykonává svůj

¹ Studie Parlamentního insitutu č. 1. 211 Úprava tzv. klouzavého mandátu autora Ondřeje Koutníka.

² Marc Van den Hulst, The Parliamentary Mandate, Interparliamentary Union, 2000, dostupné na: http://www.ipu.org/PDF/publications/mandate_e.pdf

mandát, tedy že se neúčastní jednání parlamentu. V některých zemích (např. Portugalsko) je dokonce ústavně stanovena povinnost člena parlamentu účastnit se jednání parlamentu a jeho komor. K omezení platu, a dalších náhrad, dochází např. v Itálii, pokud absence (i omluvená) přesáhne 30 % hlasování v daném dni, v Řecku, pokud předsednictvo komory neuzná závažnost omluvy nepřítomnosti, na Slovensku, pokud se poslanec neomluví nebo není jeho omluva přijata. Tento model požívá také Evropský parlament³.

Situace v České republice

V České republice existuje podle čl. 21 ústavy neslučitelnost výkonu mandátu v obou komorách parlamentu. Další neslučitelnosti, stanové ústavou i dalšími zákony, se netýkají výkonu mandátu v regionálních a komunálních zastupitelstvech.

Listina základních práv a svobod navíc v čl. 21 (4) stanoví, že „*občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím*“. V České republice tak není možné omezovat přístup k voleným ani jiným veřejným funkcím, které vznikají volbou nebo jmenováním a jsou uvedené v ústavě či jiných zákonech, žádné skupině obyvatelstva a tento princip je neomezitelný zákonem, mantinely může stanovit pouze ústava. Za diskriminaci se nepovažuje, pokud je pro výkon určité funkce stanovena specifická podmínka odbornosti⁴. Tato podmínka se ovšem nevztahuje na výkon volené funkce.

Zákon o obcích (zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)), ve znění pozdějších předpisů, o krajích (zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)), ve znění pozdějších předpisů) a zákon o hlavním městě Praze (zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů) rozlišují dva druhy členů zastupitelstev obcí, krajů a hl. města Prahy - jde o členy tzv. neuvolněné a uvolněné. Rozdíl je ve způsobu odměňování za výkon mandátu. Neuvolnění členové pokračují ve výkonu svého zaměstnání nebo jiné formy výdělečné činnosti a je jim poskytována refundace mzdy za výkon mandátu nebo jim může být vyplácena měsíční odměna. Pro stanovení této odměny jsou stanovena pravidla a jedná se spíše o symbolickou částku. Uvolněným členům zastupitelstva je poskytována pravidelná měsíční odměna a jednorázová odměna při ukončení funkce. Pravidelná měsíční odměna pro uvolněné zastupitele je podle § 124, odst. 2 posuzována jako mzda⁵.

V této souvislosti je třeba zmínit projednávání sněmovního tisku č. 972 ve IV. volebním období. Jednalo se o poslanecký návrh novelizující zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů. Pozměňovacím návrhem poslance Rudolfa Tomíčka se dostal do textu zákona zákaz současného výkonu mandátu v parlamentu a na regionální a komunální úrovni⁶.

změna zákona o obcích

Vkládá se nový bod, který zní:

„... V § 77 se doplňuje odstavec 4, který zní:

³ Studie Parlamentního institutu č. 1.213 Registrace přítomnosti poslanců na plenární schůzi dolní komory parlamentu, autorka Jindřiška Syllová

⁴ Srovnání komentář k čl. 21 LZPS, in: Komentář k ústavě a listině, Karel Klíma a kol. Plzeň 2009

⁵ „Zaměstnanci uvolněnému dlouhodobě pro výkon veřejné funkce poskytne zaměstnavatel, pro kterého byl uvolněn, přiměřenou odměnu, která se posuzuje jako mzda; náhrada mzdy od zaměstnavatele, u něhož je v pracovním poměru, mu nepřísluší.“

⁶ Text pozměňovacího návrhu dostupný na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=972&ct1=2>

»(4) V případě souběhu mandátu člena zastupitelstva obce s výkonem mandátu poslance nebo senátora Parlamentu lze dnem vzniku mandátu poslance nebo senátora Parlamentu vykonávat mandát člena zastupitelstva obce pouze jako mandát neuvolněného člena zastupitelstva obce. «. “.

změna zákona o krajích

Vkládá se nový bod, který zní:

„... V § 52 se doplňuje odstavec 4, který zní:

» (4) V případě souběhu mandátu člena zastupitelstva kraje s výkonem mandátu poslance nebo senátora Parlamentu lze dnem vzniku mandátu poslance nebo senátora Parlamentu vykonávat mandát člena zastupitelstva kraje pouze jako mandát neuvolněného člena zastupitelstva kraje. «. “.

změna zákona o hlavním městě Praze

Vkládá se nový bod, který zní:

„... V § 56 se doplňuje odstavec 5, který zní:

» (5) V případě souběhu mandátu člena zastupitelstva hlavního města Prahy s výkonem mandátu poslance nebo senátora Parlamentu lze dnem vzniku mandátu poslance nebo senátora Parlamentu vykonávat mandát člena zastupitelstva hlavního města Prahy pouze jako mandát neuvolněného člena zastupitelstva hlavního města Prahy. «. “.

Pozměňovací návrh byl schválen Poslaneckou sněmovnou⁷, návrh zákona byl následně, především s ohledem na zákaz souběhu funkcí, zamítnut Senátem⁸. Poslanecká sněmovna setrvala na svém původním návrhu⁹. Prezident republiky využil svého práva suspensivního veta a zákon vrátil Poslanecké sněmovně. Ve svém odůvodnění mimo jiné uvedl: „zákon Poslanecké sněmovně vracím, protože de-facto provádí zákaz souběhu funkce starosty či hejtmána s funkcí poslance či senátora.... Z hlediska ústavnosti a parlamentní demokracie není žádný důvod souběh těchto volených funkcí takto striktně zakazovat. Záleží plně na voličích, zda si takový souběh přejí...“.¹⁰

O prezidentově vetu již Poslanecká sněmovna nehlasovala, protože skončilo volební období a zákon tak v tomto znění nevstoupil v platnost.

V souvislosti s odůvodněním prezidenta republiky je třeba uvést, že rozdíl mezi výkonem uvolněné a neuvolněné funkce nevzniká na základě rozhodnutí voličů ve volbách, ale až následným hlasováním zastupitelstva.

V VI. volebním období byl předložen tisk č. 1065. Šlo o poslanecký návrh zákona poslanců Stanislava Polčáka, Petra Gazdíka a dalších, kterým se měl změnit zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Návrh zákona, kromě jiného zaváděl přímou volbu starostů ve vybraných skupinách obcí. § 5a návrhu stanovoval neslučitelnost funkce přímo voleného starosty následovně:

(2) Funkce přímo voleného starosty obce je neslučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem této obce, zařazeným do obecního úřadu této obce; funkce přímo voleného starosty městského obvodu nebo městské části je neslučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem zařazeným do

⁷ 15. 3. 2006 na 54. Schůzi. Dostupné na: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/054schuz/s054226.htm#r1>

⁸ Usnesení dostupné na: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=37118>

⁹ Dostupné na: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/056schuz/56-1.html#92>

¹⁰ Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=14043>

úřadu tohoto městského obvodu nebo městské části a s funkcí vykonávanou zaměstnancem zařazeným do magistrátu příslušného územně členěného statutárního města nebo hlavního města Prahy; funkce přímo voleného starosty obce, městského obvodu nebo městské části je neslučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem zařazeným do pověřeného obecního úřadu nebo krajského nebo finančního úřadu.

(3) Funkce přímo voleného starosty obce, městského obvodu nebo městské části je neslučitelná podle odstavce 2 pouze za podmínky, že zaměstnanec vykonává přímo státní správu vztahující se k územní působnosti příslušné obce, městského obvodu nebo městské části, nebo za podmínky, že jde o zaměstnance jmenovaného starostou obce, nebo starostou městské části, hejtmanem nebo radou kraje, obce, územně členěného statutárního města, hlavního města Prahy, městského obvodu nebo městské části.

(4) Funkce přímo voleného starosty je po dobu jejího výkonu neslučitelná s výkonem státní služby podle služebního zákona

Z důvodu skončení volebního období bylo projednávání tisku ukončeno před prvním čtením.

Odměňování za výkon funkce člena parlamentu je upraveno zákonem č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu. Odměňování za souběžný výkon více volených funkcí současně v výkonem mandátu člena parlamentu tento zákon neřeší.

Brazílie

V případě výkonu funkce v rámci legislativní moci je nekompatibilita stanovena jako zákaz zastávat jakýkoliv jiný volený post či placenou funkci (pro členy Kongresu stanoveno v čl. 54-55 ústavy, které se podle článku 29 ústavy uplatňují také na členy obecních zastupitelstev).

V Brazílii vyplývá neslučitelnost souběžného výkonu funkce ve výkonné a zákonodárné moci také z obecného volebního pravidla (stanoveno volebním zákoníkem), které představitelům výkonné moci na všech úrovních fakticky zakazuje ucházet se o jakýkoliv volený post s výjimkou možnosti ucházet se o znovuzvolení do momentálně zastávané funkce. V praxi to znamená, že v případě záměru předložit takovou „nekompatibilní“ kandidaturu, musí daný politik rezignovat na stávající funkci, a to nejpozději šest měsíců před dnem konání voleb. Smyslem tohoto opatření je snaha zamezit zneužívání veřejných prostředků pro volební kampaně.

Brazílie tedy využívá model tzv. nevolitelnosti (ineligibility), což znamená, že už samotná kandidatura na určitou (byť volenou) funkci vyžaduje, aby se kandidát vzdal vykonávaného úřadu.

Souběžné pobírání platu s ohledem na existenci principu ineligibility není možné.

Chorvatsko

Ústava Chorvatské republiky otázku slučitelnosti přímo neřeší. Neslučitelnost výkonu mandátu poslance je upravena v Zákonu o volbách poslanců chorvatského parlamentu¹¹, který vymezuje v článku 9 případy neslučitelnosti výkonu mandátu poslance s dalšími funkcemi. Mezi funkce neslučitelné s výkonem mandátu poslance parlamentu patří mimo jiné i některé volené funkce na úrovni regionální a komunální¹²:

- hlava regionální samosprávy (župan),

¹¹ Dostupný na: <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=2447>

- zástupce hlavy regionální samosprávy (podžupan),
- starosta hlavního města Záhřebu,
- zástupce starosty hlavního města Záhřebu.

V případě, že poslanec začne vykonávat některou z uvedených funkcí, přerušuje se výkon jeho mandátu v Parlamentu na dobu, po kterou bude tuto funkce vykonávat. Chorvatsko tak pro tyto případy používá institut. tzv. klouzavého mandátu.

Chorvatsko tedy nevymezuje absolutní zákaz souběžného výkonu funkce poslance a volené funkce na nižší úrovni. Zákaz je stanoven pouze pro představitele výkonné moci regionů a hlavního města.

Při výkonu uvedených funkcí není souběžné pobírání platu možné. U dalších volených funkcí na regionální a komunální úrovni není žádné omezení pro pobírání odměny za výkon více mandátů uvedeno.

Německo

V případě Německa je předně třeba zodpovědět otázku, zda je německý parlament jednokomorový, nebo dvoukomorový. Často se uvádí, že německý parlament je dvoukomorový, složený ze Spolkového sněmu a Spolkové rady. „*Ve skutečnosti je Spolkový sněm jednokomorovým parlamentem a Spolková rada působí pouze jako zprostředkovatel zájmů zemských vlád, resp. jejich vládních stran a koalic. Spolková rada je výrazem státnosti jednotlivých zemí, založené na jejich organizační a rozpočtové autonomii.*“¹³ Z tohoto pohledu není otázka inkompatibility výkonu mandátu poslance Spolkového sněmu a Spolkové rady relevantní. Spolková rada je navíc složena ze zástupců zemských vlád, nikoliv ze zástupců zemských parlamentů. Základní zákon také neřeší podobu obecního zřízení, ta nepatří ani mezi výlučné, ani mezi konkurující pravomoci spolku.

Otázka inkompatibility se tak přenáší na zemskou úroveň, konkrétně na možnost souběžného výkonu mandátu člena zemského sněmu a člena místního zastupitelstva, ale i člena Spolkového sněmu.

Příklady spolkových zemí

Ze spolkových zemí má princip inkompatibility ústavně zakotveno např. Dolní Sasko – čl. 8(4) ústavy Dolního Saska stanoví, že členové federálního parlamentu, federální vlády, Evropského parlamentu a členové zemských parlamentů a vlád dalších spolkových zemí nemohou být členy parlamentu Dolního Saska. Komunální úroveň zemská ústava žádným způsobem neřeší.

Ústava Severního Porýní-Vestfálska zavádí v čl. 64 neslučitelnost výkonu funkce člena zemské vlády s jinou veřejnou funkcí i s jiným zaměstnáním.

Príslušné federální zákony souběžné odměňování za výkon volených funkcí neupravují¹⁴. Jednotlivé spolkové země upravují slučitelnost výkonu mandátu v zemském sněmu a na místní úrovni samostatně a některé z nich upravují také slučitelnost výkonu mandátu

¹² Je třeba uvést, že podle čl. 134 ústavy má hlavní město Záhřeb zvláštní status a v jeho případě se tedy fakticky nejedná o komunální úroveň. Z tohoto pohledu by bylo možné konstatovat, že neslučitelnost funkcí je definována pouze pro regionální úroveň.

¹³ Vladimír Klokočka: Ústavní systémy evropských zemí, Praha 2006, str. 205

¹⁴ Patří sem zákon o výkonu mandátu člena parlamentu, dostupný na:

http://www.bundestag.de/htdocs_e/documents/legal/memlaw.pdf a zákon o platu a zaopatření, dostupný na: <http://www.gesetze-im-internet.de/bbesg/index.html>

v zemském sněmu s mandátem ve Spolkovém sněmu. Omezení souběžného pobírání platu za výkon více volených funkcí žádná sledovaná norma neupravuje.

Polsko

Ústava Polské republiky obsahuje v čl. 102 ustanovení, podle kterého nemůže být nikdo současně poslancem a senátorem. Následující čl. 103 vymezuje neslučitelnost výkonu mandátu poslance a senátora s dalšími funkcemi. Mezi funkcemi neslučitelnými s výkonem mandátu poslance nebo senátora není uveden výkon mandátu na regionální či komunální úrovni. Článek uvádí, že další možné případné neslučitelnosti může určit zákon a explicitně uvádí, že neslučitelnost výkonu mandátu člena parlamentu se nevztahuje na výkon funkce člena vlády. Zákon o obcích¹⁵ a zákon o vojvodstvích¹⁶ žádnou neslučitelnost výkonu mandátu člena parlamentu s volenými funkcemi na regionální nebo komunální úrovni neobsahují. Zákony o obcích a o vojvodstvích také neobsahují pro členy zastupitelstev, ve vztahu k výkonu mandátu člena parlamentu, žádná omezení¹⁷.

Zákon o výkonu mandátu poslance a senátora upravuje platové podmínky pro výkon mandátu, když v čl. 27 stanoví, že odměna za výkon mandátu je považována za mzdu. Článek 29 tohoto zákona umožňuje zvolenému členovi parlamentu požádat o neplacené volno ze svého dosavadního zaměstnání; pokud tak neučiní, musí mu dosavadní zaměstnavatel umožnit výkon povinností spojených s jeho volenou funkcí. Článek 30 následně v souladu s ústavou definuje další funkce, se kterými je výkon mandátu člena parlamentu neslučitelný. Mezi těmito funkcemi je uveden zákaz vykonávat pracovní poměr ve státní správě a samosprávě, s výjimkou funkcí vzniklých volbou.

Žádný ze sledovaných zákonů neobsahuje omezení souběžného pobírání platu za výkon více volených funkcí.

Rakousko

Rakousko je spolkový stát složený z devíti samostatných spolkových zemí. Zákonodárné a výkonné pravomoci jsou rozděleny mezi spolek a spolkové země. Spolkový parlament je dvoukomorový, skládá se z Národní rady a Spolkové rady. Národní rada je volena přímo, členy Spolkové rady volí zastupitelské sbory jednotlivých zemí. Článek 59 rakouské ústavy stanoví, že nikdo nesmí být současně členem Národní rady, Spolkové rady a Evropského parlamentu.

Čl. 70 ústavy stanoví, že člen spolkové vlády nemusí být současně členem Národní rady. Z čl. 56 ústavy vyplývá, že Rakousko využívá systém klouzavého mandátu pro členství ve vládě a Národní radě, pokud se člen Národní rady, který se stal členem vlády rozhodne vzdá se svého poslaneckého mandátu. Vztah mezi Národní radou a vládou je explicitně zmiňován proto, že Národní rada může vyslovit vládě nedůvěru a má i další specifické kontrolní pravomoci vůči vládě.

Jak již bylo uvedeno, Spolková rada je volena příslušným zemským parlamentem. Čl. 35 ústavy stanoví, že členové Spolkové rady nemusí být členy zemského sněmu, který je vysílá.

Základní normou pro stanovení neslučitelnosti funkcí v Rakousku je zákon o neslučitelnosti¹⁸. Z tohoto zákona nevyplývá žádná neslučitelnost při výkonu mandátu člena parlamentu

¹⁵ USTAWA z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dostupný na: <http://lex.pl/bap/samorzad/Dz.U.2001.142.1591.html>

¹⁶ USTAWA z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie. Dostupný na: <http://lex.pl/serwis/du/2009/0206.htm>

¹⁷ Zákon o výkonu mandátu poslance a senátora pouze obsahuje omezení pro výplatu příplatků za funkce; pokud má člen parlamentu nárok na více příplatků, vyplácí se pouze jeden, a to v maximální výši 35 % základního platu.

s dalšími volenými funkcemi, která by rozšiřovala ústavní vymezení. Tento zákon především definuje střet zájmů a povinnosti majetkových příznání členů vybraných volených orgánů.

Zákon o platovém omezení pro držitele veřejných úřadů¹⁹ na zemské a komunální úrovni stanoví jako referenční mzdu pro určení odměny za výkon veřejné funkce plat člena Národní rady. Mezi funkce na zemské a komunální úrovni patří hejtman, zástupce hejtmána, člen zemské vlády, starostové větších měst, předseda zemského parlamentu, člen zemského parlamentu, a některé další. V čl. 1(4) zákon stanoví, že pokud dochází k souběhu výkonu veřejných úřadů, náleží osobě, která úřady vykonává, pouze nejvyšší možná odměna.

Slovensko

Slovenská ústava v čl. 77 stanoví, že funkce poslance Národní rady je neslučitelná s výkonem funkce soudce, prokurátora, veřejného ochránce práv, příslušníka ozbrojených sil, příslušníka ozbrojeného sboru a poslance Evropského parlamentu. Dále tento článek zavádí tzv. klouzavý mandát, který znamená, že pokud se poslanec stane členem vlády, jeho mandát poslance se po dobu výkonu exekutivní funkce neuplatňuje²⁰. Další funkce a zaměstnání neslučitelná s výkonem mandátu poslance jsou uvedeny v čl. 5 ústavního zákona č. 357/2004 Z. z. o ochraně veřejného zájmu při výkoně funkcí veřejných funkcionářů v znení ústavního zákona č. 545/2005 Z. z.. Ani tento zákon nezapovídá souběžný výkon mandátu poslance s voleným mandátem člena zastupitelstva obce nebo kraje²¹. Poslanci krajských samospráv mají neslučitelnost funkcí vymezenou zákonem č. 302/2001 Z.z., o samosprávě vyšších územních celků (zákon o samosprávných krajích²²). § 13 zákona vymezuje neslučitelnost výkonu této funkce s funkcí předsedy kraje (župana) a zaměstnance kraje. Neslučitelnost funkce župana je stanovena v § 16 zákona. Toto ustanovení již zakládá, kromě jiného, neslučitelnost výkonu funkce župana s dalšími volenými veřejnými funkcemi, a to s výkonem úřadu starosty nebo primátora nebo člena zastupitelstva kraje. Starostové a primátoři jsou na Slovensku také voleni přímo, stejně jako župani. Na Slovensku je v případě výkonu více funkcí možný souběh platů.

Spojené království

Spojené království nemá psanou ústavu. Parlament je dvoukomorový, skládá se z Dolní sněmovny a Sněmovny lordů. Zatímco Sněmovna lordů je složena z dědičných (po reformě 92) a jmenovaných lordů (tzv. peerové), Dolní sněmovna je volena přímou volbou. Souběžné členství v obou komorách není možné. Pokud chce osoba, která má právo zasedat ve Sněmovně lordů, kandidovat do Dolní sněmovny, musí se vzdát svého titulu peera²³. Pokud jde o souběžné členství ve vládě a v parlamentu, ve Spojeném království je takový souběh funkcí tradicí (fakticky je dokonce vyžadován), přičemž vláda je odpovědná Dolní sněmovně.

¹⁸ Dostupný na: <http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000756>

¹⁹ Bundesverfassungsgesetz über die Begrenzung von Bezügen öffentlicher Funktionäre (BezBegrBVG) dostupný na: http://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Erv/ERV_1997_1_64/ERV_1997_1_64.pdf

²⁰ Ústava Slovenské republiky, dostupná na: http://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/zd_ustava_2012.pdf

²¹ Text zákona dostupný na: http://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/zd_ochrana-zaujmu.pdf

²² Text zákona dostupný na: http://www.snk.sk/swift_data/source/OKSSR/Zakony/302_2001%20o%20samosprave%20VUC.pdf

²³ Zákon o členství ve Sněmovně lordů: dostupný na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1963/48/contents>

Otázka souběžného vykonávání mandátu člena parlamentu a mandátu v parlamentech Skotska, Severního Irsku a Walesu²⁴ nebo výkonu mandátu na místní úrovni není na úrovni práva Spojeného království řešena. Z praxe je možné dovodit²⁵, že souběžný výkon mandátu v Dolní sněmovně a odvozených parlamentech je možný. Pro tyto případy platí, že tito „dvojití“ poslanci dostávají v odvozeném parlamentu odměnu ve výši jedné třetiny běžné odměny²⁶, s výjimkou Severního Irsku, kde při výkonu mandátu v Dolní sněmovně a parlamentu Severního Irsku nepobírají za výkon mandátu v parlamentu Severního Irsku žádnou odměnu²⁷.

Pokud jde o souběžný výkon mandátu člena parlamentu s mandátem na úrovni hrabství nebo na nižší úrovni farností nebo samosprávných měst, příslušný zákon Spojeného království o místní správě²⁸ tuto problematiku neřeší. V roce 2010 byl v Severním Irsku předložen návrh zákona, který by rozšířil neslučitelnost výkonu mandátu v severoirském parlamentu o výkon volené funkce v místním zastupitelstvu²⁹. Tento návrh však dosud nebyl přijat. Souběžné pobírání odměny za výkon mandátů není omezeno.

Ve Skotsku je souběžné pobírání platu za výkon mandátu ve skotském parlamentu a v místním zastupitelstvu možné. Někteří z těchto duálních poslanců poskytují svůj příjem, pocházející z mandátu na místní úrovni, na charitativní účely³⁰.

Omezení výkonu mandátu není řešeno legislativou platnou na celém území Spojeného království. Omezení vychází z právních úprav na úrovni jednotlivých historických částí Spojeného království. Skotsko, Wales i Severní Irsko umožňují souběžný výkon mandátu v Dolní komoře a svém parlamentu. Omezují přitom výplatu odměn, Severní Irsko absolutně. Otázku souběžného výkonu mandátu v odvozeném parlamentu a na úrovni místního zastupitelstva se pokusilo řešit pouze Severní Irsko formou inkompatibility, ovšem návrh zákona nebyl dosud přijat. Souběžné odměňování je možné.

²⁴ Tzv. devolved parliaments, kterým byly předány pravomoci v rámci specificky britského decentralizačního procesu (tzv. devoluce).

²⁵ Members' pay, pensions and allowances. House of Commons Information Office, Factsheet M5, Members Series, Revised May 2009.

²⁶ Redukované odměny jsou pro Skotský parlament £17 408 a pro Waleské národní shromáždění £15 397 ročně

²⁷ The Northern Ireland Assembly Members Act 2010, do přijetí tohoto zákona pobírali poslanci za výkon dvojitího mandátu v parlamentu Severního Irsku také jednu třetinu odměny, což představovalo £10 606 ročně.

²⁸ Local Government Act, 1972, dostupný na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1972/70>

²⁹ Local Government (Disqualification (Amendment) Bill 2010
<http://www.niassembly.gov.uk/researchandlibrary/2010/2310.pdf>

³⁰ <http://www.heraldsotland.com/politics/political-news/double-job-msps-collect-council-pay.15051447>